

kwiecień

WYKAZUJE
SIĘ
OD 1830
ROZWI

Simcha Nornberg. Księga ascezy i radości życia

Pera w wydawniczej koronie

Cena 1 zł 20 gr

Przynajmniej pod jednym - ale doniosłym! - względem rozpieściło nas życie w III RP, mianowicie pod względem pierwszorzędnej jakości wydawanych w ostatnich latach książek. W chwalebnej paradzie edytorskich produkcji śmiało może wziąć udział również pozycja z Lublina. Nie pierwsza to i oczywiście nie jedyna piękna księga z lubelską metryczką, ale że akurat w ostatnich tygodniach przyszła na świat, chwalmy jej narodziny.

Rzecz nosi tytuł „**Simcha Nornberg. Księga ascezy i radości życia**”. Między okładkami znaj-

dziemy rysunki żydowskiego artysty, opatrzone obszernym komentarzem **Jana P. Hudzika**.

SIMCHA NORBERG jest malarzem i rysownikiem urodzonym w Polsce, w 1918 r., więc los wyznaczył mu rolę Żyda Wiecznego Tułacza. Dzieciństwo spędził w Krakowie, młodość w sowieckich łagrach koło Archangielska. Po powrocie zamieszkał w Katowicach, ponieważ jego Kraków zamienił się w cmentarz, na którym spoczęła wymordowana przez Niemców rodzina. W 1948 r. pod przymusem wyjeżdża do Palestyny, następnie do Izraela. Tu robi karierę polityczną i zawodową zostając wziętym prawnikiem. Cały czas, od dziecka, maluje, o czym wiedzą tylko najbliżsi. Sławę zdobył późno, po pięćdziesiątce, odkryty przez Amerykanów dzięki ekspozycjom w Chicago i Bostonie. Dwa lata temu, po raz pierwszy od wyjazdu w 1948 r. gościł w Polsce, także w Lublinie. Ośrodek Brama Grodzka - Teatr NN zorganizował wówczas wystawę jego dzieł.

„**Księga ascezy i radości życia**” zawiera kilkadziesiąt reprodukcji szkiców wykonanych atramentem na papierze, mających w oryginale wielkość w zasadzie odpowiadającą formatowi publikacji (30 x 16, 32 x 24, 21 x 19,5 cm). Nornberg nie nazywa swoich prac, daje tylko sygnaturę podpisu. Album otrzymał tytuł od **Jana P. Hudzika**, autora doskonałego wstępu służącego za przewodnik po życiu i twórczości **Simchy Nornberga** (z którego skorzystałam dając biogram artysty).

HUDZIK, upoważniony przez malarza, decydował o wyborze prac. Skompletowany zbiór podzielił na cykle, którym również nadał tytuły: *Portret kobiety*, *Namiętności pomiędzy niebem a ziemią*, *Akty*, *Miłość* i *Judaica, księga i modlitwa*. Przyznał szkicom żydowskiego artysty wyjątkową wartość. Zachwyt stanowi niewątpliwą ingrediencję jego pisanego o Nornbergu, jest to wszakże zachwyt wyrażony profesjonalnie. Komentator nie winduje swego ulubieńca na malarski Olimp, podsuwa natomiast bardzo ciekawe tropy łączące jego twórczość z wiel-

ką sztuką, zdradzając przy tym rzetelną wiedzę i niebywałe wyczucie. Ze szczególną pasją, i z powodzeniem, szuka tych momentów, które świadczą o oryginalności talentu rysownika.

Nornberg lubi rysować nagie kobiety. Krytyk zwraca więc uwagę, że „akt jako temat był zaiste obcy sztuce żydowskiej, tradycyjnie zakazującej portretowania ludzkiej postaci”. Nie tylko kobiety wprowadzały sztukę Nornberga poza żydowski kontekst, również idea Żyda Wiecznego Tułacza nabrała charakteru uniwersalnego symbolu, znaku rozpoznawczego wszystkich tragicznych wygnańców. **Hudzik** pisze: „Nornberga interesuje również topos in-

nego Żyda, prześladowanego i na śmierć zakatowanego (...). Rysuje ukrzyżowanego Jezusa (...).”

NIE wiem, co w Ameryce, Afryce, Europie Zachodniej i wszędzie tam, gdzie artysta wystawiał swe prace, pisali o nim krytycy. Ale wielkie szczęście miał **Simcha Nornberg**, że w Polsce komentowaniem jego twórczości zajął się **Jan P. Hudzik** krytyk, który pogodził zauroczenie z przenikliwością.

Kolejną wielką zaletą „**Księgi ascezy i radości życia**” jest piękna, wyszukana forma graficzna. Sztynna, szara okładka stanowi dosłowną, pustą w środku, ramę

S. Nornberg z cyklu *Miłość*.

dla wydrukowanego na następnej stronie rysunku przedstawiającego żydowskiego grajka. Autorką pomysłu i układu typograficznego książki jest lubelska artystka plastyczka **Dorota Kurzątkowska**. Siłą sprawczą wydawniczego przedsięwzięcia okazał się **Tomasz Pietrasiewicz**, dyrektor Ośrodka Brama Grodzka - Teatr NN. Wydawca dzieła jest podwójny, lubelsko-krakowski, czyli wymieniony już ośrodek przy Grodzkiej 21 oraz Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius. Wielkie gratulacje, także za to, że album bez kompleksów może pójść w świat, wyposażony w angielską wersję tekstów.

Teresa Dras

„**Simcha Nornberg. Księga ascezy i radości życia**”. 1999 r. Ośrodek Brama Grodzka - Teatr NN Lublin i Muzeum UJ Collegium Maius Kraków. W poniedziałek, 29 listopada, w siedzibie lubelskiego wydawcy przy ul. Grodzkiej 21 odbędzie się o godz. 17 uroczysta promocja albumu.